

DOPIEROŻ (28) *av i pt*

av (17), *pt* (11).

dopieroż (23), **dopiroż** (5); *dopieroż* *BibRadz* (2), *SienLek*, *MycPrz*, *BierEz* (2), *SkarŻyw* (2), *MWilkHist*, *WerGośc* (2), *ActReg*, *WyprPl*, *WujNT*, *PowodPr* (5), *KlonFlis*, *KlonWor* (2); *dopiroż* *OpecŻyw* (2), *PaprPan*, *BielSen*; *dopieroż* : *dopiroż* *PaprUp* (1 : 1).

Pierwsze o jasne, e oraz drugie o pochylone.

Sł stp, Cn brak, Linde XVIII w.

I. Przysłówek (17) :

1. *Teraz, obecnie* (2) : A *dopieroż* bych ią począł sie onim pytać Bogá? [*Num hodie coepi consulere pro eo Deum?*] *BibRadz* 1.Reg 22/15.

a. *Zaraz, natychmiast* (1) : Zapisaniem wm M M Pana *dopieroz* zP. Kuklinowskim mowiłem wtym, ktory zwielką chęcią zaraz odemnie [...] do Odolanowa iachał *ActReg* 53.

2. *Dodatkowy wyznacznik nawiązania wprowadza wypowiedzenie wyrażające czynność następującą po innej, poprzedniej czynności lub z niej wynikającą: wtedy, potem, następnie, w następstwie tego, wskutek tego, dzięki temu* (15) :

a. *W wypowiedzeniu samoistnym* (3) : po ześciu rodzicow iego/ wzięli go [*panowie*] ná Groffoſtwo Piktáwſkie y ná Księſtwo Akwitáńſkie [...] *Dopieroż* ná páńſtwa takie wzięty/ drogę ſobie do wſzytkiej ſwey woley wczynił. *SkarŻyw* 164; *PaprUp* A3v; Záleca [*ksiądz*] wytrykułá onego z ſwey ftrony. *Dopieroż* ſię do moſzen proſtaczkowie máią *KlonWor* 49.

b. *W drugim lub dalszym członie wypowiedzenia złożonego współrzędnie (lub w szeregu współrzędnych składników)* (8) :

Połączenia: »a *dopieroż*« (3): Potym ſięci w wodę włożył/ A *dopieroż* ryb náłowił *BierEz* 12; *OpecŻyw* 133v; *SienLek* 75v.

»i *dopieroż*« (1): Boię ſie/ Polacy/ áby P. Bog ſpráwiedliwoſci ſwey iáka v was ieft/ ná wagę nie kładł/ iuz nie z ſwoią ábo krzeſciáńſką/ ktorą y w dawnym Dekálogu y *dopieroż* w Ewángeliey/ [...] záłożył *PowodPr* 66.

»naprzod ... *dopieroż*« (2): *PaprUp* G2; Mali gotowe [= *gotówkę*] naprzod o to pytay/ *Dopieroż* ſię z nim przez tłumácze witay *KlonFlis* H2.

»naprzod ... ale *dopieroż*« (1): Tá brzydkoſć ſpuſtoſzenia ſpełniłá ſię naprzod w onym ſpuſtoſzeniu koſciola Hierozolimskiego przez Rzymiány/ [...] Ale ſię *dopieroż* wypełni przez Antychriſtá *WujNT* 103.

Przysłowie: Vmiej ſie ſam ſpráwować/ *dopiroż* káždemu/ Kogo małz pod ſwą mocą możeńz rofkázować *PaprPan* A3.

c. *W członie nadrzędnym wypowiedzenia złożonego podrzędnie* (3) :

a. *Przy zdaniu okolicznikowym czasowym* (2) :

Połączenie: »gdy ... *dopieroż*« (2): Cierpcie mie niechać mowię/ á gdy ſie námowie *dopieroż* ſzydzicie [*et post loqui me (marg) postquam locutus fuero (-) subsannes*]. *BibRadz* *Iob* 21/3; Co gdy odemnie wſtyłzał: *dopieroż* hoynieyſzą ręką rozdáwác począł *SkarŻyw* 103.

β. *Przy oznajmieniu imiesłowowym czasowym* (1) :

Połączenie: »i dopieroż« (1): Y dopieroż on lud rozrzewnił fie/ wfpomináiąc (ále iuż nie wczás) iákie dobrá y rołkołzy vtrácił *PowodPr* 75.

d. *W ostatnim członie ciągu wypowiedzeń współrzędnych, wyrażającego kolejność, następstwo, gradację – dopieroż uwydatnia koniec tego ciągu: wreszcie, na koniec, na samym końcu (1) :* Wízák wiész czym fie wprzóđ potkáć: mnieby fie ták zdáło: Kulą porázić/ áżby mu wełbie zágrzmiáło. W ten czás go możelz drzewem z koniá ftráćić fnádnie/ Dopieróž głowę vtniesz mieczem/ kiedy fpádnie. *WyprPl* C3v.

II.*Partykuła emfatyczna potęgująca zabarwienie uczuciowe wypowiedzenia (11) :* Ale zly lud żydowłki/ vchwyciwłfy go za iego święté włofy/ dopiroż go ięli fiepatz wielmi ganiebnie/ ij odepchnęli iey milégo łyna od niéy. *OpecŻyw* 111v; *BielSen* 10; iż kápłanom [*w Starym Zakonie*] zlecona byłá wízelka zwierzchność nád ludem Bożym: [...] Dopierofz więtszą władzą Pan Kryftus w nowym zakonie zołtáwił kościołowi oblubienicy łwey *PowodPr* 21; A gdy fkrzynkę z pieniádzmi/ y grzędę z łzátámi Namáca/ dopieroż go zápalá łzátáni. *KlonWor* 5.

Połączenia: »to dopieroż« (1): A my łtany Rycerłkie/ cozmy [!] theras wzgárdzeni od Pánow/ thobyłmy dopieroż *ad maiorem contemptum* przyść mułili *MycPrz* II A3v

»dopieroż więc« (1): Liłzká rzeczé dobrze czuiefz/ A widzę iż prorokuiefz. [...] Dopieroż więc kur zápoie/ Głośniey niż przod tyle dwoie *BierEz* S4.

»a dopieroż więcęj« (1): A dopieroż gdyby fię połpolitym rułzeniem ná nieprzyaciéłá puścić/ więcęby fię ielzczę tá przypowieść teraz przywiedziona ná nas ściągáłá. *PowodPr* 62.

a. *Przy równoważniku zdania (3) :*

Połączenia: »dopieroż ... dopieroż« (1): á wżdy fię ielzczę oná burzá [*niedomagania po pijaństwie*] długo nie vłtoi/ ále dopieroż febry/ dopieroż gorączki/ ciężkości y bolenie głowy. *WerGość* 227.

»a dopieroż« (1): (*marg*) Owoce kácerłtw iákie [...] (–) Tegoć nam nowa Ewángelia w krześciánłtwie náplóđziłá: [...] A dopieroż v nas w Polłzczę *PowodPr* 42.

b. *W związku z pytaniem retorycznym (1) :*

Połączenie: »coć ... dopierożci« (1): Bo coć iego zwolennicy Y inłzy też weń wierzący. Przed śmiercią y męką iego Mnimáli go być wielkiego. [...] Dopierośiby twierdziły Po włzytkim świecie łławili. *MWilkHist* B2v.

Cf DOPIERO, DOPIERY, DOPIERZ